

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa v zdravstvene namene (ESA-493)

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je na 133. seji dne 16. 5. 1984 določil besedilo:

– PREDLOGA ZA IZDAJO ZAKONA O ODVZEMU IN PRESADITVI DELOV ČLOVEŠKEGA TELESA V ZDRAVSTVENE NAMENE S TEZAMI,

ki vam ga pošiljamo v obravnavo na podlagi prve alineje 210. člena, 261. in 262. člena ter drugega odstavka 268. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je na podlagi 85. člena poslovnika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in na podlagi 215. in 216. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije določil, da bosta kot njegova predstavnika pri delu skupščinskih delovnih teles sodelovala:

– Borut MIKLAVČIČ, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo,
– dr. Dinko LESKOVŠEK, namestnik predsednika Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo.

REPUBLIŠKI KOMITE ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO

POVZETEK

I. Ustavno podlago za izdajo zakona o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa v zdravstvene namene daje 15. točka 321. člena Ustave SRS, po katerem Skupščina SR Slovenije v okviru pravic in dolžnosti republike ureja z zakonom sistem zdravstvenega varstva ter zdravstvenega zavarovanja.

II. Dosežena stopnja razvoja medicinske in drugih znanosti že omogoča uspešno odzemanje in presajevanje (transplantacijo) posameznih delov človeškega telesa v zdravstvene namene. V svetu že dalj časa opravljajo presajevanje delov človeškega telesa (koža, kosti, roženice, ledvice, kostni mozeg, jetra, žile itd.) odvzetih umrlim ali živim osebam – donatorjem. V zadnjih nekaj letih pa se tudi pri nas v določenem številu zdravstvenih organizacij opravlja presajanje posameznih delov človeškega telesa v zdravstvene namene. Tovrstni posegi ne sodijo več v eksperimentalno fazo zdravljenja bolnikov, marveč že pomenijo realno osnovo za njihovo zdravljenje.

Problematika s tega področja spada pretežno v pristojnost zdravstvenega varstva. Pravna regulativa tega vprašanja je, ob že sprejetem zveznem zakonu o pogojih za izmenjavo in prenos delov človeškega telesa za presaditev zaradi zdravljenja (Ur. l. SFRJ, št. 43/82), v pristojnosti republik in avtonomnih pokrajin.

III. Odzemanje in presajanje delov človeškega telesa v zdravstvene namene v naši republici doslej ni pravno urejeno, kar zaviralno vpliva na nadaljnji razvoj te veje

medicine pri nas. Zato je potrebno to vprašanje pravno urediti tudi v naši republici.

IV. Osnovna načela so: odzemanje delov človeškega telesa zaradi presaditve se opravi na mrtvi osebi, z živih oseb pa samo ob njihovem soglasju; privolitev dajalca kot pogoj za odvzem dela človeškega telesa zaradi presaditve je osnovno načelo tega zakona.

Namen zakona je zagotovitev transplantacije kot specifične metode zdravljenja.

V. S predlaganim zakonom naj bi se urejalo vprašanje odvzema in presaditve delov človeškega telesa v zdravstvene namene. Posebej bi opredelil odvzem delov človeškega telesa umrlim osebam ter odvzem in presaditev delov človeškega telesa živim osebam – donatorjem. V obeh primerih bi določil posebne pogoje, ki bi morali biti izpolnjeni za tovrstne posege.

Zakon bi določil, katere zdravstvene organizacije lahko opravljajo odvzem delov telesa umrle osebe in žive osebe. Opredelil bi tudi, katere zdravstvene organizacije lahko opravijo presaditev delov človeškega telesa živim osebam. Nadalje bi uredil vprašanje organiziranja zdravstvenih organizacij, ki bi določale skladnost tkiva.

Urejeno bi bilo tudi vprašanje poklicne skrivnosti, medsebojnega sodelovanja zdravstvenih organizacij in nadzora nad izvajanjem določb zveznega zakona in tega zakona.

VI. Za izvrševanje nalog, ki izhajajo iz novega zakona, niso potrebna sredstva iz republiškega proračuna. Sredstva za izvajanje določb tega zakona bi zagotavljala Zdravstvena skupnost Slovenije iz sredstev, ki se združujejo za skupne naloge.

I. USTAVNA PODLAGA

Ustavno podlago za izdajo zakona o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa v zdravstvene namene daje 15. točka

321. člena Ustave SRS, po katerem Skupščina SR Slovenije v okviru pravic in dolžnosti republike ureja z zakonom sistem zdravstvenega varstva ter zdravstvenega zavarovanja.

Dosežena stopnja razvoja medicinskih in drugih znanosti že omogoča uspešno odzemanje in presajevanje (transplantacija) posameznih delov človeškega telesa v zdravstvene namene. V svetu že dalj časa opravljajo presajevanje delov človeškega telesa (koža, kosti, roženice, ledvice, kostni mozeg, jetra, žile itd.) odvzetih umrlim ali živim osebam. Dosedanje izkušnje kažejo na dokaj razvito mednarodno medicinsko sodelovanje in medicinsko pomoč pri preskrbi s posameznimi deli človeškega telesa med državami, kjer so ta vprašanja pravno urejena.

V zadnjih letih se tudi pri nas v določenem številu zdravstvenih organizacij opravlja presajevanje posameznih delov človeškega telesa v zdravstvene namene. Tovrstni posegi ne sodijo več v eksperimentalne poskuse zdravljenja bolnikov, marveč že pomenijo realno osnovo za njihovo zdravljenje.

Problematika s tega področja spada pretežno v pristojnost zdravstvenega varstva. Pravna regulativa tega vprašanja je, ob že sprejetem zveznem zakonu o pogojih za izmenjavo in prenos delov človeškega telesa za presaditev zaradi zdravljenja (Ur. l. SFRJ, št. 43/82), v pristojnosti republik in avtonomnih pokrajin.

Pristojnost federacije je utemeljena s enakimi pravicami delovnih ljudi pri zagotavljanju njihove socialne varnosti na enotnem jugoslovanskem področju. Zdravljenje s transplantacijo je povezano z nedotakljivostjo življenja in celovite človekove osebnosti, zaradi tega je nujno, da so ta vprašanja, ki so skupnega pomena, pravno določena z zveznim zakonom. Vsa druga vprašanja v zvezi z dovoljenji, pogoji in postopki odzemanja in presajanja delov človeškega telesa, z organizacijo zbiranja, tipiziranjem in s preskrbovanjem delov telesa v zdravstvene namene pa naj bi bila glede na izvirno pristojnost republik in pokrajin v republiških oziroma pokrajinskih zakonih.

V letih 1979, 1980, 1981 in 1982 je potekal postopek za sprejem zveznega zakona o pogojih za izmenjavo in prenos delov človeškega telesa za presaditev zaradi zdravljenja. Tako je sprejela Skupščina SFR Jugoslavije na seji Zveznega zbora dne 15. julija 1982 zakon o pogojih za izmenjavo in prenos delov človeškega telesa za presaditev zaradi zdravljenja (Uradni list SFRJ, št. 43/82). Na podlagi 13. člena navedenega zakona je Zvezni komite za delo, zdravstvo in socialno varstvo predpisal pravilnik o natančnejših medicinskih kriterijih in načinu za ugotavljanje nastanka smrti osebe, od katere se smejo vzeti deli telesa za presaditev zaradi zdravljenja (Uradni list SFRJ, št. 74/82).

To vprašanje pravno urejujejo poleg SR Slovenije še SR Bosna in Hercegovina in SAP Vojvodina, ostale socialistične republike in socialistična avtonomna pokrajina pa so že pravno uredile tovrstno dejavnost.

Stanje v SR Sloveniji:

V letih 1950-1955 so se v naši republici pričeli prvi tovrstni posegi. Tako so kot homotransplantate uporabljali dele kosti najprej pri plastičnih operacijah na hrbtenici (Ortopedska klinika v Ljubljani). Iz trupel odvzete kostne dele so tedaj (ker še ni bilo globokega zmrzovanja) hranili v posebnih tekočinah.

Približno v istem času je bilo uvedeno tudi zdravljenje opeklin s kožnimi transplantati.

V letu 1954-1955 je bila pri nas opravljena prva presaditev roženice. Jemanje teh tkiv iz trupel, bodisi opravljeno na kliniki ali v prosekturi, je mogoče še nekaj ur po smrti. Danes ima tovrstno presajevanje tkiv v SR Sloveniji, enako kot po svetu, že večletno tradicijo in široko uporabo praktično v vseh bolnišnicah v SR Sloveniji.

Prva presaditev ledvice je bila v SR Sloveniji opravljena leta 1970, dve leti kasneje štiri, leta 1976 dve, v letu 1981 ena, nato so se tovrstni posegi uspešno nadaljevali.

Po podatkih Nefrološke klinike Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani je v SR Sloveniji vsako leto na novo odkritih okoli 60-70 bolnikov, ki potrebujejo dializo zdravljenje. Ena tretjina le-teh je takih, ki bi potrebovali kot zdravilo presajeno ledvico. V SR Sloveniji živi približno 18 bolnikov z uspešno presajeno ledvico, kar kaže na relativno uspešnost tovrstnega zdravljenja.

Odvzem in presaditev delov človeškega telesa v zdravstvene namene (transplantacija) je način zdravljenja bolnikov, ki se uspešno uveljavlja tudi pri nas. Ta način se uporablja v primerih, pri katerih prej ni bilo učinkovitega načina zdravljenja.

Ker odzemanje in presajanje delov človeškega telesa v zdravstvene namene v naši republici ni pravno urejeno, predstavljajo posegi te vrste riziko in odgovornost zdravnika in drugih zdravstvenih delavcev. Povečajo njihovo pravno negotovost v zvezi z izvrševanjem teh del, kar slabo vpliva na nadaljnji razvoj te veje medicine pri nas. Zato je nujno potrebno to vprašanje pravno urediti tudi v naši republici. Zvezni zakon o pogojih za izmenjavo in prenos delov človeškega telesa za presaditev zaradi zdravljenja nemreč določa v drugem odstavku 5. člena, da zdravstvene organizacije in druge organizacije združenega dela, ki opravljajo dela, ki se nanašajo na odzvem, obdelavo, hrambo in presajevanje delov človeškega telesa zaradi zdravljenja, morajo imeti za opravljanje teh del ustrezno medicinsko in tehnično opremo in morajo izpolnjevati druge pogoje, določene z republiškimi oziroma pokrajinskimi predpisi. V 9. členu pa zvezni zakon določa, da izvajanje določb zveznega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov nadzorujejo pristojni organi v republikah oziroma avtonomnih pokrajinah. Tako nalaga dolžnost izvajanja nadzora za zdravstveno varstvo pristojnim republiškim oziroma pokrajinskim upravnim organom, medtem ko v drugem odstavku 9. člena določa, da nadzoruje zvezni upravni organ pristojen za zdravstvo izvajanje določb zveznega zakona, ki se nanašajo na vnos iz tujine in iznos iz Socialistične federativne republike Jugoslavije delov človeškega telesa, ki se vzamejo za presaditev zaradi zdravljenja.

IV. OSNOVNA NAČELA IN NAMEN, NA KATERIH MORAJO BITI UREJENI ODNOSI NA TEM PODROČJU IN CILJI, KI NAJ SE DOSEŽEJO

Osnovna načela so:

1. Odzemanje delov človeškega telesa zaradi presaditve se opravi na mrtvi osebi, z živih oseb pa samo, če se lahko le na ta način zagotovi uspešno zdravljenje obolele osebe;
 2. privolitev dajalca kot pogoj za odzvem dela človeškega telesa zaradi presaditve;
 3. enotna merila za ugotavljanje smrti osebe, s katere se lahko odvzamejo deli človeškega telesa zaradi presaditve;
 4. humanosti, ki se odraža v tem, da bi se lahko odvzeli deli človeškega telesa mrtvi osebi in se presadili bolnikom, ki določen del človeškega telesa nujno potrebujejo za nadaljnje življenje;
 5. medsebojnega sodelovanja zdravstvenih organizacij s tega področja, s čimer bi prišlo do izmenjave potrebnih delov človeškega telesa v okviru SFR Jugoslavije in celo v svetovnem merilu;
 6. nadzor, ki bi ga izvajali za zdravstveno varstvo pristojni republiški upravni organ;
 7. zloraba je osnova za kazensko odgovornost.
- Namen zakona je zagotoviti transplantacijo kot specifično metodo zdravljenja, ustvariti dejanske pogoje za enakopravnost občanov do tovrstnega zdravljenja, varovati nedotakljivost celovitosti človekove osebnosti, zadrževati protipravno uporabo in uvesti pravno varnost in osnovo za odgovornost zdravstvenih delavcev, ki sodelujejo pri teh posegih.

V. POGLABITVNE REŠITVE

S predlaganim zakonom naj bi se urejalo vprašanje odvzema in presaditve delov človeškega telesa v zdravstvene namene, kar pa ne velja za kri, krvne derivate in druge sorodne proizvode, ki so urejeni v 4. točki drugega odstavka 2. člena zakona o dajanju zdravil v promet (Ur. l. SFRJ, št. 9/81). Presaditev bi se opravila samo v primeru, ko je to medicinsko upravičeno, ko je to način zdravljenja bolnika in ko so izpolnjeni ostali pogoji, ki bi bili določeni z zakonom.

Zakon bi določal, kdaj se lahko odvzamejo deli človeškega telesa umrle osebe zaradi presaditve. To bi bilo dopustno šele, ko je z gotovostjo ugotovljena smrt osebe. Smrt osebe bi ugotavljala po medicinskih kriterijih komisija za ugotavljanje

smrti, ki bi bila sestavljena najmanj iz treh zdravnikov. Medicinski kriteriji, ki bi jih uporabljala komisija, so določeni v pravilniku o natančnejših medicinskih kriterijih in načinu za ugotavljanje nastanka smrti osebe, od katere se smejo vzeti deli telesa za presaditev zaradi zdravljenja (Ur. l. SFRJ, št. 7/82).

Zakon bi opredelil tudi, kateri zdravnik ne bi smel odvzeti niti presaditi dele telesa umrle osebe. Tega ne bi opravljali zdravniki, ki bi sodelovali pri ugotavljanju smrti.

Zakon bi določal, kdaj se lahko jemljejo deli telesa umrle osebe. Deli telesa umrle osebe se lahko odvzamejo, če se je oseba za časa življenja prostovoljno opredelila kot dajalec delov telesa. Glede na to, da takih dajalcev v doglednem času ne bo dovolj niti ob še tako prizadevni družbeni akciji, ki bi jo izvedel Rdeči križ Slovenije, bi zakon določil, da se smejo deli telesa umrle osebe odvzeti za presaditev, če le-ta za časa življenja temu ni izrecno nasprotovala in če temu izrecno ne nasprotujejo starši ali zakonec ali polnoletni otrok umrle osebe.

Nadalje bi zakon uredil vprašanje odvzema delov telesa žive osebe. Določil bi pogoja, ki bi morala biti kumulativno izpolnjena, in sicer, da oseba privoli v odvzem in da se z odvzecom ne ogroža resneje njenega življenja. Predvidel bi, katere oseba lahko da privolitev. To bi bila duševno zdrava polnoletna oseba. Privolitev bi morala biti dana v pisni obliki. Zakon bi omogočil tudi možnost preklica privolitve, kakor tudi pogojno privolitev. Ta pogoj bi bil, da se dani del telesa presadi določeni osebi.

Zakon naj ne bi urejal samo pisno privolitev dajalca, temveč bi določil tudi pisno privolitev prejemnika. V primeru, da je prejemnik mladoletnik ali duševno bolna oseba, naj bi dali pisno privolitev njegovi starši, zakonec, polnoletni otrok, posvojitelj ali skrbnik.

V zakonu bi bilo urejeno vprašanje kdaj lahko dasta dajalec in prejemnik privolitev. Le-tega naj bi dala po predhodnem pojasnilu zdravnika o naravi in svrhi posega, seznanitvi z nevarnostmi, katerim se izpostavljata in predvidenim uspehom posega.

skladu z zakonom o zdravstvenem varstvu in kodeksom etike zdravstvenih delavcev SFR Jugoslavije.

Zakon bi določal, katere zdravstvene organizacije lahko opravljajo odvzem delov telesa umrle osebe in žive osebe. Nadalje bi zakon opredelil zdravstvene organizacije, ki bi določale skladnost tkiva. Določil pa bi tudi obveznost za njihovo medsebojno povezovanje in sodelovanje, ne samo v okviru SR Slovenije, temveč tudi na območju cele SFR Jugoslavije.

V zakonu bi bilo urejeno tudi vprašanje nadzora nad izvajanjem določb zveznega zakona o pogojih za izmenjavo in prenos delov človeškega telesa za presaditev zaradi zdravljenja in tega zakona. Nadzor bi vršil za zdravstveno varstvo pristojni republiški upravni organ.

Nadalje bi določili, da se mora sestaviti o vsaki presaditvi zapisnik, h kateremu bi se priložili tudi drugi dokumenti, kateri bi bili določeni v pravilniku. V tem pravilniku, ki bi ga sprejel Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo, bi bila urejena tudi druga vprašanja, kot npr. pogoji, katere bi morali izpolnjevati člani komisije za ugotavljanje smrti; pogoji, katere bi morale izpolnjevati zdravstvene organizacije in drugo. Pravilnik o natančnejših predpisih naj bi bil sprejet v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona.

Zakon pa bi imel tudi še kazenske določbe.

VI. POSLEDICE IN POTREBNA FINANČNA SREDSTVA

Za izvrševanje nalog, ki izhajajo iz novega zakona, niso potrebna sredstva iz republiškega proračuna. Sredstva za izvajanje določb tega zakona bi zagotavljala Zdravstvena skupnost Slovenije iz sredstev, ki se združujejo za skupne naloge. Prispevna stopnja se zaradi realizacije tega zakona ne bi povišala, saj bi se lahko razpoložljiva sredstva za zagotavljanje zdravstvenega varstva uporabljala tudi za transplantacijo.

TEZE ZA OSNUTEK ZAKONA

o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa v zdravstvene namene

1. teza

Odvzem in presaditev delov človeškega telesa v zdravstvene namene se lahko opravi samo v primeru, ko je to medicinsko upravičeno, ko je to najprimernejši način zdravljenja bolnika in ko so izpolnjeni drugi pogoji, določeni z zakonom o pogojih za izmenjavo in prenos delov človeškega telesa za presaditev zaradi zdravljenja (Uradni list SFRJ, št. 43/82) in s tem zakonom.

2. teza

Deli telesa umrle osebe se lahko odvzamejo zaradi presaditve, ko je po medicinskih kriterijih in na predpisan način z gotovostjo ugotovljena smrt osebe.

Smrt osebe ugotavlja po medicinskih kriterijih komisija za ugotavljanje smrti, ki jo sestavljajo najmanj trije zdravniki.

3. teza

Zdravnik, ki sodeluje pri ugotavljanju smrti, ne sme odvzeti niti presaditi delov telesa umrle osebe, oziroma ne sme sodelovati v skupini, ki opravi presaditev.

4. teza

Deli telesa umrle osebe se odvzamejo za presaditev, če se je oseba za časa življenja prostovoljno opredelila kot dajalec delov telesa.

Deli telesa se lahko odvzamejo za presaditev tudi od druge umrle osebe, če le-ta za časa življenja temu ni izrecno nasprotovala in če temu izrecno ne nasprotujejo starši, zakonec ali polnoletni otrok umrle osebe.

5. teza

Deli telesa žive osebe se lahko odvzamejo za presaditev s privolitvijo te osebe in če se s tem ne ogroža resneje dajalčevega zdravja.

6. teza

Privolitev za dajanje svojih delov telesa zaradi presaditve (v nadaljnjem besedilu: privolitev) lahko da samo duševno zdrava polnoletna oseba.

Privolitev se da v pisni obliki.

7. teza

Privolitev lahko živa oseba prekliče vse do začetka posega. Privolitev je lahko dana s pogojem, da se dani del telesa presadi določeni osebi.

8. teza

Presaditev delov človeškega telesa se lahko opravi samo z veljavno pisno privolitvijo prejemnika.

Če je prejemnik mladoletnik ali duševno bolna oseba, dajo veljavno pisno privolitev njegovi starši, zakonec, polnoletni otrok, posvojitelj ali skrbnik.

9. teza

Dajalec in prejemnik lahko dasta privolitev potem, ko ju je zdravnik seznanil z naravo in namenom posega, z nevarnostmi, katerim se izpostavljata in s predvidenim uspehom posega.

10. teza

Podatki o dajalcu in prejemniku delov človeškega telesa so poklicna skrivnost.

11. teza

Odvzemanje delov telesa umrle osebe zaradi presaditve lahko opravlja zdravstvena organizacija, v kateri je ugotovljena smrt osebe, in ki izpolnjuje za to predpisane pogoje.

Odvzete dele telesa umrle osebe mora do uporabe hraniti zdravstvena organizacija oziroma jih dostaviti zdravstvenim organizacijam, ki opravljajo presaditve delov človeškega telesa ali zdravstvenim organizacijam, ki izpolnjujejo pogoje za določanje skladnosti tkiva.

12. teza

Odvzem delov človeškega telesa živih oseb opravi zdravstvena organizacija, ki opravi tudi presaditev.

13. teza

Zbiranje, obdelavo in izmenjavo podatkov za odvzem in presaditev opravljajo zdravstvene organizacije za ugotavljanje skladnosti tkiva.

14. teza

Odvzem in presaditev delov človeškega telesa ter ugotavljanje skladnosti tkiva lahko opravljajo zdravstvene organizacije, ki izpolnjujejo določene pogoje glede kadrovske zasedbe, prostorov in opreme.

Za zdravstveno varstvo pristojni republiški upravni organ ugotavlja, katere zdravstvene organizacije izpolnjujejo predpisane pogoje.

Za zdravstveno varstvo pristojni republiški upravni organ izda natančnejše predpise o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati zdravstvene organizacije iz prvega odstavka tega člena.

15. teza

O vsaki presaditvi oziroma odvzemu se sestavi zapisnik, kateremu se priložijo tudi drugi dokumenti, ki jih določi za zdravstveno varstvo pristojni republiški upravni organ. Zapisnik in dokumenti iz prejšnjega odstavka so sestavni del medicinske dokumentacije zdravstvene organizacije, v kateri je opravljena presaditev.

16. teza

Zdravstvene organizacije iz 14. teze tega zakona morajo medsebojno sodelovati. Te zdravstvene organizacije sodelujejo tudi s tovrstnimi zdravstvenimi organizacijami iz drugih republik in avtonomnih pokrajin.

17. teza

Zdravstvene organizacije, ki opravljajo presaditev, so dolžne obveščati zdravstvene organizacije, ki ugotavljajo skladnost tkiva, o opravljenih presaditvah in jim posredovati podatke, ki jih zahteva predpis za zdravstveno varstvo pristojnega republiškega upravnega organa.

18. teza

Nadzor nad izvajanjem tega zakona in nadzor nad izvajanjem določenih določb zakona o pogojih za izmenjavo in prenos delov človeškega telesa za presaditev zaradi zdravljenja izvaja za zdravstveno varstvo pristojni republiški upravni organ.

19. teza

Za zdravstveno varstvo pristojni republiški upravni organ določi natančnejše pogoje, katere morajo izpolnjevati člani komisije iz 2. teze tega zakona.

20. teza

Predpis, določen s tem zakonom, mora biti izdan v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona.

Kazenske določbe

21. teza

Kdor odvzame del telesa umrle osebe zaradi presaditve, pa ni bila po medicinskih kriterijih in na predpisan način z gotovostjo ugotovljena smrt osebe, se kaznuje za kaznivo dejanje z zaporom do 3 let.

22. teza

Kdor odvzame ali presadi del telesa umrle osebe, je pa sodeloval pri ugotavljanju smrti, se kaznuje za kaznivo dejanje z denarno kaznijo ali z zaporom do 1 leta.

23. teza

Kdor odvzame del telesa od žive osebe, katerega je dala s pogojem, da se dani del telesa presadi določeni osebi in ga je presadil drugi osebi, se kaznuje za kaznivo dejanje z denarno kaznijo ali z zaporom do 1 leta.

24. teza

Z denarno kaznijo od 50.000 do 150.000 dinarjev se za prekršek kaznuje zdravstvena organizacija:

1. če odvzetega dela telesa umrle osebe ne hrani do uporabe oziroma ga ne dostavi določeni zdravstveni organizaciji (11. teza);

2. ki opravlja odvzem in presaditev delov človeškega telesa ter ugotavlja skladnost tkiva, ne izpolnjuje pa za to predpisanih pogojev (14. teza);

3. ki o odvzemu in presaditvi ne sestavi zapisnika in ne priloži druge dokumentacije (15. teza);

4. ki ne obvešča zdravstvene organizacije, ki ugotavlja skladnost tkiva, o opravljenih presaditvah in ne posreduje določene podatke (17. teza).

Za prekršek iz prejšnjega odstavka se kaznuje z denarno kaznijo od 10.000 do 30.000 dinarjev tudi ogovorna oseba v zdravstveni organizaciji.

25. teza

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.